

Andrzej Wiśniewski

"Stowarzyszenia w państwie socjalistycznym", J. Wiącek, Warszawa 1962 : [recenzja]

Palestra 7/2(62), 73

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Autor krytycznie ocenia obowiązujący system odwołania arbitrażowego i zgłasza interesujące postulaty ukształtowania podstaw tego odwołania.

J. Wiącek: *Stowarzyszenia w państwie socjalistycznym*. Wyd. Prawn. Warszawa 1962 r., s. 96.

Prawo zrzeszania się jako jedna ze swobód obywatelskich należy do podstaw ustrojowych państwa. Z kolei jedną z charakterystycznych cech państw demokracji ludowej jest szeroki rozwój zrzeszeń jako formy życia społecznego. Tymczasem podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienie stowarzyszeń jest przedwojenne jeszcze rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Prawo o stowarzyszeniach było wprawdzie po wojnie dwukrotnie nowelizowane (w roku 1949 i 1950), jednakże również nadal nie odpowiada ono obecnemu układowi stosunków.

Nie można się więc dziwić, że polska literatura prawnicza nie zajmowała się problematyką prawa o stowarzyszeniach. Brak jest w tej dziedzinie nie tylko analitycznych opracowań *de lege lata*, ale niezmiernie rzadkie są również fragmentaryczne wypowiedzi, a nawet uwagi *de lege ferenda*.

W tej sytuacji omawiana praca jest pozycją szczególnie cenną. Przedstawia ona kierunki rozwojowe naszego prawa zrzeszania się oraz daje rozwiązanie szeregu istotnych i dyskusyjnych zagadnień prawa o stowarzyszeniach.

Za istotne elementy stowarzyszenia autorka uważa jego dobrowolny charakter, trwałość oraz niezarobkowy cel działania. Chociaż bowiem głównym tematem pracy są rozważania dotyczące analizy obowiązujących przepisów, sytuacji faktycznej w zakresie stowarzyszeń oraz perspektyw rozwoju stowarzyszeń PRL, to jednak odrębny rozdział książki poświęcony jest także bardzo obecnie aktualnemu zagadnieniu materialnych podstaw działalności stowarzyszeń. Do źródeł dochodów, które mają praktyczne znaczenie dla działalności stowarzyszenia, należą: składki członkowskie, dotacje, dochody z działalności gospodarczej. Omawiając kolejno te źródła dochodów autora wskazuje, że przyjęcie — jako zasady — dopuszczenia stowarzyszeń do działalności gospodarczej wydaje się niesłuszne, gdyż absorbuje to bardzo członków stowarzyszenia i może przesłonić inne przejawy aktywności stowarzyszenia, wskutek czego może ono nawet zatracić sens swego istnienia. Negatywne stanowisko w tej kwestii nie oznacza jednak, że nie należy na pewien okres, w ściśle określonych granicach dopuścić stowarzyszeń do prowadzenia działalności gospodarczej. Autorka analizuje z tego względu również podstawy prawne działalności gospodarczej stowarzyszeń wskazując, że według stanu prawnego na dzień 1 stycznia 1962 r. 29 stowarzyszeń uzyskało zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej.

Poza interesującymi rozważaniami autorki, w książce znajdują się także teksty licznych przepisów dotyczących stowarzyszeń. Między innymi znajduje się tu tekst prawa o stowarzyszeniach w obecnie obowiązującym brzmieniu, rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych o rejestracji stowarzyszeń, nie publikowana uchwała Rady Ministrów w sprawie działalności gospodarczej organizacji społecznych i inne.

Książka poprzedzona jest przedmową dyrektora Departamentu Społeczno-Administracyjnego MSW H. Chmielewskiego.